

Italieneren Bianchi skriver om dansk kultur i 1700-tallet

af cand.mag. Marianne Alenius

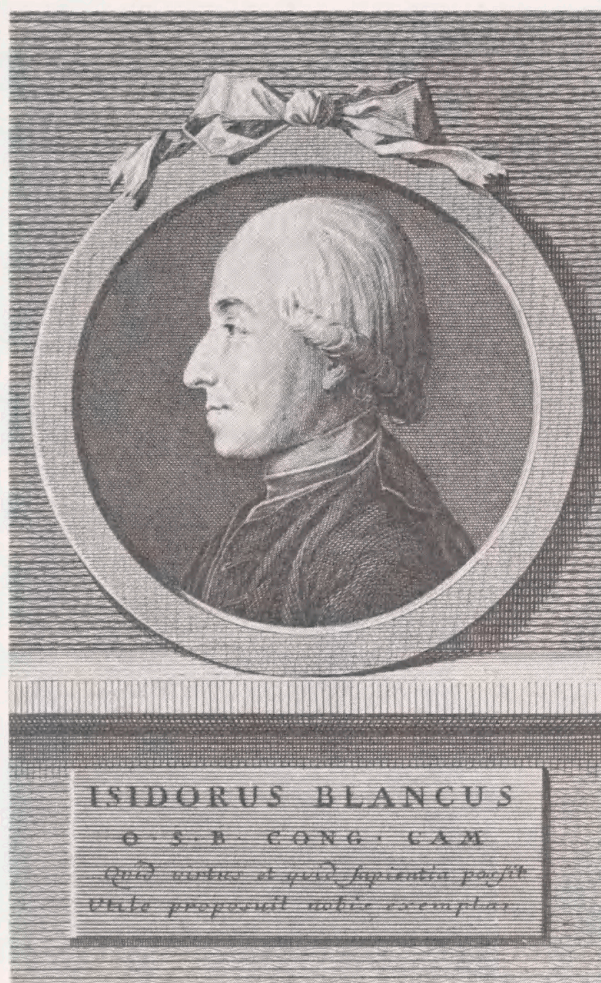
For ikke så længe siden udkom en bog med rejsebeskrivelser fra Danmark, fortalt af en venezuelansk gesandt, Francisco de Miranda (1750-1816), der ved et tilfælde kom igennem vores lille stat i slutningen af 1780'erne. Miranda blev her godt et år og benyttede tiden til at gøre grundige socialt-kulturelle studier i København og optegne sine iagttagelser i en rejsedagbog. Mirandas Danmarksoplevelser er meget levende fortalt, ikke altid lige smigrende for danskerne, men i al deres subjektive oplevelse et interessant billede af en lærd og vital udlændings blik på Danmark i slutningen af 1780'erne. Da Haavard Rostrup udgav dem i 1985, var det første gang de blev trykt på dansk.

Ca. 15 år før Mirandas Danmarksbesøg havde vi en anden udenlandsk gæst, som med en ikke mindre interesse opdagede og beskrev danskerne for sine landsmænd, italienerne. Det var abbed Isidoro Bianchi, som boede i København i knap 2 år (1774-1776) i sin egenskab af sekretær for den neapolitanske Prins Raffadali, der på den tid aflagde en diplomatisk visit i Danmark. Bianchi blev så overvældet af mødet med dette land, hvis eksistens han knap nok havde bemærket, før han kom hertil, at han sendte en strøm af åbne rejsebrevne til lærde venner i Norditalien og Rom, hvori han meddelte, hvad han fandt interessant heroppe. En del af disse breve blev trykt kort efter i det norditalienske kulturtidsskrift "Novelle Letterarie", der blev udgivet i Firenze, og i 1808 ud-

sendte Bianchi, som vi skal se, en hel bog om dansk litteratur.

Bianchi betragtede Danmark med andre øjne end Miranda. Han er slet ikke så underholdende at læse, men det var nu heller ikke hans formål at underholde. Bianchi havde en bestemt tanke med sine skildringer: han ville formidle et kulturelt samarbejde mellem de to nationer. I Danmark fandt han en videnskabelig ekspertise og en velstruktureret kultur, som han mente italienerne måtte kunne have fordel af at stifte bekendtskab med. Var han derfor ikke så morsom, så var han til gengæld en så meget desto bedre reklame for danskerne, og det er min overbevisning, at man kan tilskrive ham den ikke ringe ære at være den, der lagde grunden til det kunstneriske og videnskabelige samarbejde mellem Danmark og Italien, som blev indledt i slutningen af 1700-tallet og i en vis forstand stadig dyrkes gennem de respektive kulturinstitutioner i Rom og København. Det er tidligere blevet påpeget, at kardinal Stefano Borgia spillede en hovedrolle som mæcen og forsker i dette betydningsfulde kultursamarbejde, som fra hans side regulært indledtes i 1779 (Jvf. Øjvind Andreasens artikel "Kardinal Borgia og de danske i Rom", s. 268-313, i Louis Bobé (udg.): Rom og Danmark gennem Tiderne, bind 1, 1935). Før dette havde imidlertid Isidoro Bianchi gjort Borgia opmærksom på den danske forskerbestand og skrevet for den (nord)italienske offentlighed om dansk kultur, og det er spørgsmålet, om Kardinal Borgia og hans medarbejder, Bianchis gode ven Giovanni Christofano Amaduzzi, nogensinde var kommet på tanken om et stående samarbejde med danske forskere, hvis ikke det havde været for Bianchi.

For at man kan vurdere, hvilken indflydelse Bianchis udtalelser kan have haft, og hvem hans publikum var, skal Bianchi præsenteres nærmere. På italiensk findes en artikel om ham af Franco Venturi i det biografiske leksikon "Dizionario biografico degli Italiani", vol. X, s. 132-139, Rom 1968. På dansk er han præsenteret i min artikel "Abbed Isidoro Bianchi - en formidler i italiensk-dansk videnskab" i "Man må studere" (Festskrift til G. Torresin), Århus 1984, s. 11-23. Isidoro Bianchi blev født i Cremona i 1731 og døde sammesteds i 1808. Fra hans barndom var studier den væsentligste beskæftigelse i hans tilværelse, og på dette punkt ændrede han sig vist aldrig. Familien var fattig, og Bianchi, der var usædvanlig godt begavet, måtte tidligt tage stilling til om han ville lade sig protegere igennem en uddannelse af kirkelige instanser eller leve den fattiges usikre tilvæ-

Abbed Isidoro Bianchi.

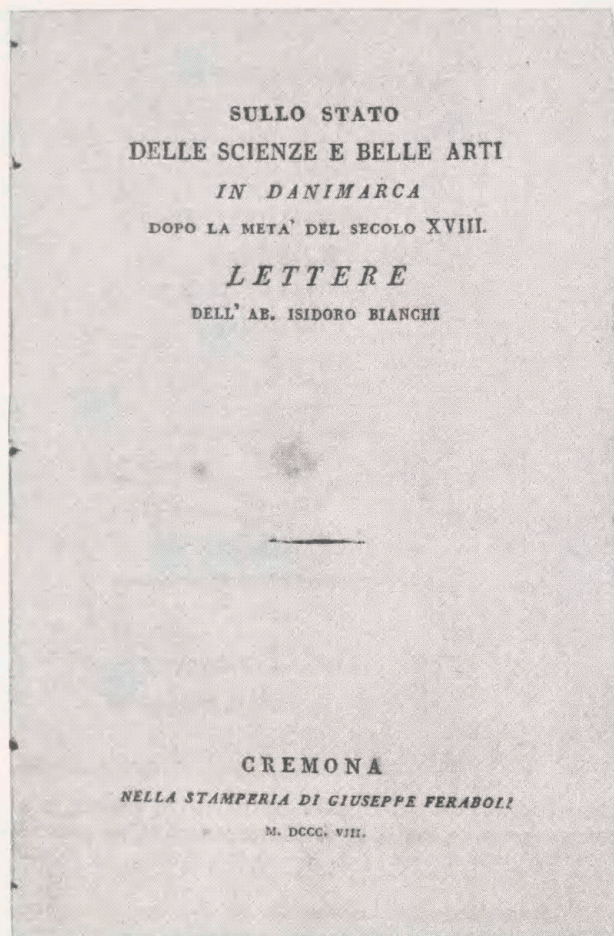
relse. Han valgte det første, og prisen var: streng, religiøs forpligtelse og boglig flid. Således kom han igennem jesuitterskolen og blev munk i Camaldoleser-ordenen, og herefter havde han let adgang til videre teologiske studier i diverse klostre i Norditalien og i Rom. Hvor han kom, indfrieede han forventningerne, og snart havde han erhvervet sig viden indenfor oldtids-sprogene: græsk, latin og hebraisk, samt teologi, antikkens historie og litteratur, filosofi og naturvidenskabelige discipliner som matematik, logik og metafysik. Han blev en lærd af den gamle skole. Fra studierne gled han videre i systemet til lærestole og "forskerstillinger" ved klosterscholerne.

Henimod midten af 1760'erne vendte Bianchi sin virksomhed fra det interne, teologiske klostermiljø ud imod det hektisk debatterende, intellektuelle Norditalien, hvor en serie tidsskrifter konkurrerede om at tage føringen som formidlere af næsten alle former for ny viden: humanistisk, medicinsk, juridisk, naturvidenskabelig. Bianchi kom ind i kredsen omkring det avancerede tidsskrift "il Caffè", der udkom i midten af 60'erne, redigeret af Pietro Vèrri. Selv var han skribent på flere tidsskrifter, hvoraf særlig hans tilknytning til det florentinske "Novelle Letterarie" fra 1763 har interesse her.

Det var til dette blad han ti år senere, da han kom til Danmark, sendte sine artikler om dansk kultur. Han var da en kendt person, der skrev til en læsergruppe, der betragtede sig selv som centrum for samkøringen af italiensk og europæisk intellektuel debat. På godt og ondt har den slags grupper evnen til at påvirke, hvad der faktisk bliver sat i gang i den kulturelle verden.

Bianchi kom til Danmark i juli måned 1774. De første måneder brugte han på diplomatiske høflighedsvisitter og en generel akklimatisering til dette nye univers, som Danmark med sit eget sprog og sin afsides beliggenhed var. Hen imod december var han godt i gang med at skrive hjem. Otte af hans rejsebreve blev trykt i tiden fra december 1774 til februar 1776 i "Novelle Letterarie". Men bedst som han var gået i gang med en systematisk gennemskrivning af forskellige aspekter af dansk kultur, måtte han med kort varsel forlade Danmark i maj måned 1776. Prins Raffadali, som var den formelle begrundelse for hans tilstedeværelse her, tog pludselig af sted til Lissabon. Bianchi som i den henseende kun var at betragte som en del af hans oppakning, måtte følge med til Portugal. På det tidspunkt havde han samlet næsten hele det materiale, han havde tænkt sig at bruge til en bog om Danmark. Det blev pakket sammen, og bagagen sendt i forvejen til Lissabon. På rejsen fik Bianchi imidlertid tuberkulose og blev af lægen beordret hjem til Italien. I to år sad hans bagage nu fast i tolden, vistnok i Spanien, og da den omsider ankom, var Bianchi i mellemtiden blevet rask og ansat som lærer i moralfilosofi i Lombardiet.

Bianchi kom aldrig tilbage til Danmark, hvor han i øvrigt heller ikke havde været specielt populær, men han opgav ikke sit projekt. Efter 1784 tog han materialet frem igen, gennearbejdede sine gamle breve, supplerede dem med elleve nye, skrevet fra

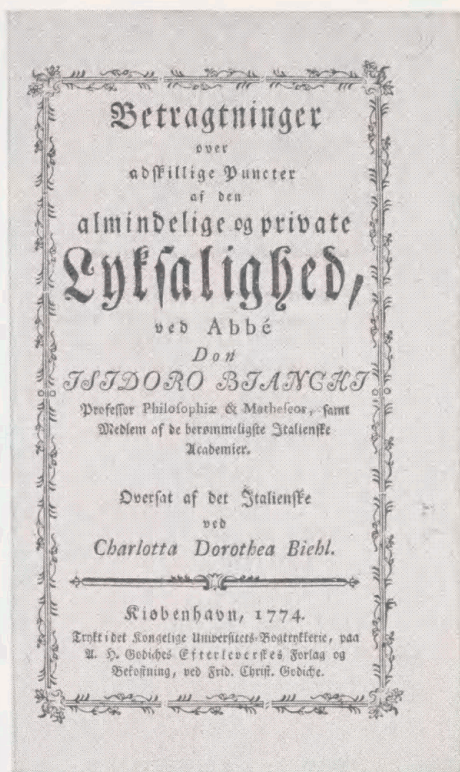
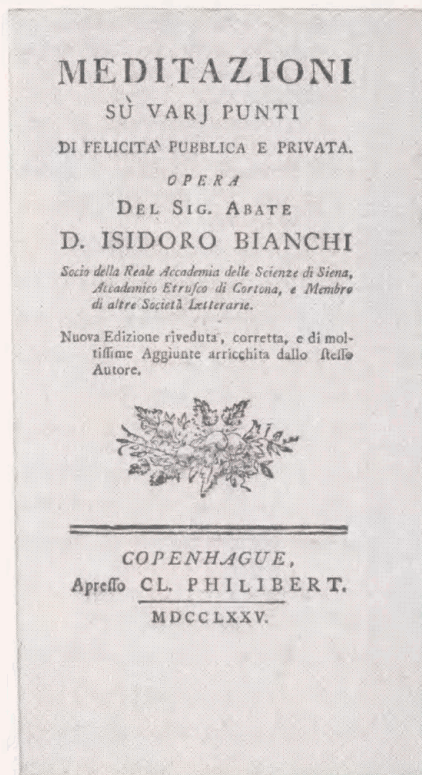
Sullo stato delle scienze e belle arte in Danimarca dopo la metà del secolo XVIII. 1808.

*(Om videnskabernes og de skønne kunsters stilling i Danmark i anden halvdel af det 18. århundrede).
Titelblad.*

1784 til 1808, og redigerede en bog, som udkom samme år, som han døde. Bogen kaldte han "Sullo stato delle scienze e belli arte in Danimarca dopo la metà del secolo XVIII" (Om videnskabernes og de skønne kunsters stilling i Danmark i anden halvdel af det 18. århundrede).

Bogen er meget sjælden. Selvom Bianchi var en god katolik, findes den hverken på Vatikan-biblioteket eller på Nationalbiblioteket i Rom. På Universitetsbiblioteket i København findes den heller ikke, men Det kongelige Bibliotek har et enkelt eksemplar. Tilsyneladende har kun få benyttet bogen i forskning (eller i det hele taget?).

I de 19 Danmarksbreve gennemgår Bianchi emne for emne, hvad han finder af international interesse i Danmark. Man kan ikke fortænke ham i at dvæle ved den lynhurtigt leverede oversættelse

Isidoro Bianchis værk "Meditazioni sulla sù vari punti di Felicità pubblica e privata" forelå 1775 i italiensk udgave. - Men den danske oversættelse ved Charlotta Dorothea Biehl er forsynet med trykåret 1774. Intet under, at Bianchi var imponeret!

af hans eget moral- og samfundsfilosofiske værk "Meditazioni sulla Felicità pubblica e privata", som han knap nok havde fået udgivet i Italien, før det forelå i en ny, revideret udgave oversat til dansk næsten samtidig med hans ankomst til Danmark. Den slags gør indtryk. Det danske diplomati viste sig fra sin mest vågne side og oversættereren, Charlotta Dorothea Biehl fra sin mest effektive. Bianchi var dybt imponeret og vier da også sit første brev til en hyldest af "Hofpoetinden Charlotta Dorothea Biehl" og sig selv. Derefter går han i gang med at beskrive de danske forhold.

Det han peger på er videnskabelige afhandlinger og udgaver indenfor stort set alle områder. Kun nogle eksempler kan nævnes her som Jacob Langebecks "Scriptores rerum Danicarum medii ævi", I-III, som var udkommet i 1774, Ole Worms og Albert Thuras skrifter om dansk litteratur, Peder Syv og Otto Sperling om dansk

Charlotta Dorothea Biehl (1731-1788).

Foruden at skrive komedier og lystspil for teatret, har Charlotta Dorothea Biehl oversat adskillige værker til dansk. Kendtest er Cervantes' roman Don Quixote I-IV (1776-??).

sprog, ordsprogssamlinger og leksika, danskernes høje niveau i studiet af fremmede sprog, først og fremmest den klassiske filologi, men også de orientalske studier, som Johan Christian Kall netop var i gang med herhjemme. Desuden var der naturvidenskabelige værker som Otto Frederik Müllers "Zoologia Danica" og hans arbejde på "Flora Danica", Carsten Niebuhrs fantastiske arabiske ekspedition i 1760'erne og beskrivelsen derfra, der i det efterfølgende årti udkom på en række sprog. Og der var Giuseppe Sartis italienske operaer og Carlo Goldonis teaterstykker i København og naturligvis periodens mange danske kulturtidsskrifter; hertil yderligere retsvæsenet, uddannelsessystemet, observatoriet i Rundetårn o.s.v.

To ting, som optog Bianchi meget, skal omtales lidt mere indgående her i dette bibliotekstidsskrift: De islandske håndskrifter og Islands kirkehistorie og de danske biblioteker, som han flere gange vender tilbage til.

Det er klart, at en kirkens mand som abbed Isidoro Bianchi måtte forbløffes, da han stødte på Finnur Jonssons kæmpeværk

Lemming.

En af "Tegninger paa sieldne og ubekjendte danske og norske dyr arter hørende til den Dyr-historie som under titel *Zoologica Danica* forfattes og udgives af Otho Friedrich Miller."

Om Lemmingen hedder det, at den findes "i Østerdalen og den nordlige del af Kongeriget Norge."

Det var bl.a. dette værk, der fik Bianchi til at indse danskernes høje niveau, også inden for naturvidenskaben.

om Islands kirkehistorie "*Historia ecclesiastica Islandiæ*", hvis første to bind forelå ved hans ankomst. Tredie bind kom i 1776, mens fjerde og sidste bind først blev trykt efter at Bianchi var rejst, i 1778. Jonssons værk er langt fra udelukkende en kirkehistorie, den er en skildring af det samfund og den højkultur på Island, som dannede rammen om den kristne institution, og det er i høj grad denne ramme, som Bianchi finder interessant.

Bianchi omtaler dette og andre værker om Island i sit tredie rejsebrev, skrevet den 19. september 1775 og trykt i 1776. Han er særlig tilfreds med, at Jonsson har gjort sin bog forståelig i den store verden gennem sine oversættelser til latin af de mange citater i kildematerialet "på fremmede sprog". Bianchi fremhæver Jonssons store sproglige og historiske viden og slutter brevet: "Dette er et værk, som bringer ære til vor tid, til Danmark, og som bør være i ethvert offentligt bibliotek hos os i Italien. Jeg vil ikke tøve længe med at fremsende et eksemplar til Monsig.

Borgia, Sekretær for "Propaganda Fide". Pavehoffet i Rom bør juble ved at se, hvordan den katolske religion blomstrede i disse yderste egne i Nord, og vil ikke kunne lade være med at beundre biskoppen af Skalholts enorme kunnen og lærdom".

Det andet emne, Bianchi er optaget af, er bibliotekerne, som særlig er beskrevet i brev 12 "Sulle Biblioteche Danesi, e Torre Astronomica della Università di Coppenaghen". Det første bibliotek han nævner, er det daværende Universitetsbibliotek: "Biblioteket for det Kongelige Universitet i København er anbragt i loftshvelvingen i den rummelige Skt. Trinitatiskirke og indeholder en særdeles anselig mængde bøger, hvoraf mange ville være meget værdifulde hos os. Dér findes stort set alle de største antikke og moderne værker, som hidtil er udgivet i det nordlige Europa skrevet på forskellige sprog. Det er desuden rigeligt forsynet med kostbare håndskrifter, hvoriblandt den velbekendte Arni Magnussons interessante islandske håndskrifter udgør en særlig samling om den nordiske oldtid". Forståeligt nok standser Bianchi igen op ved Island ved mødet med denne enestående samling. Han synes at være veltilfreds med, at man også værdsætter sin skat i Danmark, idet han peger på en vigtig udgave fra 1776. Muligvis tænker han her på udgaven af Snorri Sturlusons "Heimskringla", eller Norske Kongers Historie, hvis 1. bind udkom i 1777 i en 3-sproget udgave ved Gerhard Schøning (6. og sidste bind kom i 1826). Men det kunne også være sagaudgaverne fra den i 1771 oprettede Arna-Magnæanske Stiftelse, hvis første bind ganske vist allerede var kommet i 1774. P.F. Suhm, som Bianchi var en stor beundrer af, var selv medlem af Kommissionen for stiftelsen, hvis udgaver for en del var betalt af ham, og han udgav ved siden af selv 6 bind sagaer over perioden 1774-1787.

Jo, der skete noget i den lærde verden i Danmark i slutningen af 1700-tallet, og Bianchi bemærker, hvordan der arbejdes på biblioteket. "Det er utroligt, hvor mange lærde og studerende, der hver dag besøger et sådant bibliotek", slutter han.

Selve Det kongelige Bibliotek, som jo først blev åbnet for offentligheden i 1793, har Bianchi næppe set. Biblioteket var ellers netop begyndt på et større opkøb af privatbiblioteker, som mærkbart udvidede samlingen. Bianchi beskriver det ganske kort: "Det rummer mere end et hundrede tusinde bind uden at man medregner et anseligt antal kostbare håndskrifter af græske og latinske forfattere, som er anskaffet af dette hof i anledning af salget

for få år siden af de herrer Rostgaard, Gramm og Danneskiolds rige biblioteker. Jeg har med beundring set katalogerne for hver af disse, trykt i store bind."

Man kan undre sig over, at Bianchi ikke gør særlig meget ud af P.F. Suhms bibliotek. Han nævner det kun som et blandt mange fine privatbiblioteker. P.F. Suhm var en markant skikkelse i det miljø Bianchi færdedes i, og hans holdning til videnskab og bøger var så langt forud for, hvad den lidet demokratisk anlagte Isidoro Bianchi selv ville have kunnet finde på, at han vel måtte respektere ham. Bianchi omtaler i det mindste Suhm smukt i en note i rejsebrevene, og det eneste værk han lod udgive i København, et optryk af en levnedsbetegnelse af den romerske statsmand Publius Cornelius Scipio Æmilianus, dedicerede han til Suhm. Suhms bibliotek nåede inden hans død op på et antal af ca. 100.000 bind, som han som bekendt stillede til disposition for offentligheden, hvilket var en hidtil ukendt form for mæcenvirksomhed i Danmark. Bøger og viden burde være alles ejendom, mente han.

Men gav Bianchi ikke Suhms bibliotek en udførlig beskrivelse, så fik til gengæld gehejmestatsminister og bogsamler Otto Thotts (1703-1785) det. Her tabte Bianchi sit hjerte. Han, der havde henlevet sit liv i lånte biblioteker, kunne vel knap nok forestille sig nogen større lykke end at eje en sådan skat.

Otto Thotts bibliotek er for nylig blevet beskrevet i en artikel af Jakob H. Grønbæk i "Meddelelser fra Rigsbibliotekaren", 36. årgang nr. 3, s. 21-28, som jeg henviser til for en grundigere redegørelse. Biblioteket rummede ved Thotts død ca. 140.000 bind, hvoraf broderparten i dag findes i Det kongelige Biblioteks samling. Den fineste del er de 6.159 palæotyper og en håndskriftsamling på 4.154 for en stor del græske og latinske codices, som alle i flg. Thotts testamente i 1785 blev indlemmet i Det kongelige Bibliotek. Yderligere 60.000 trykte bind blev købt på auktion i 1788, og af de resterende er en del senere indgået ad anden vej, bl.a. ved overtagelsen af Suhms bibliotek i 1798, hvortil meget var opkøbt ved auktionen over Thott-samlingen ti år før.

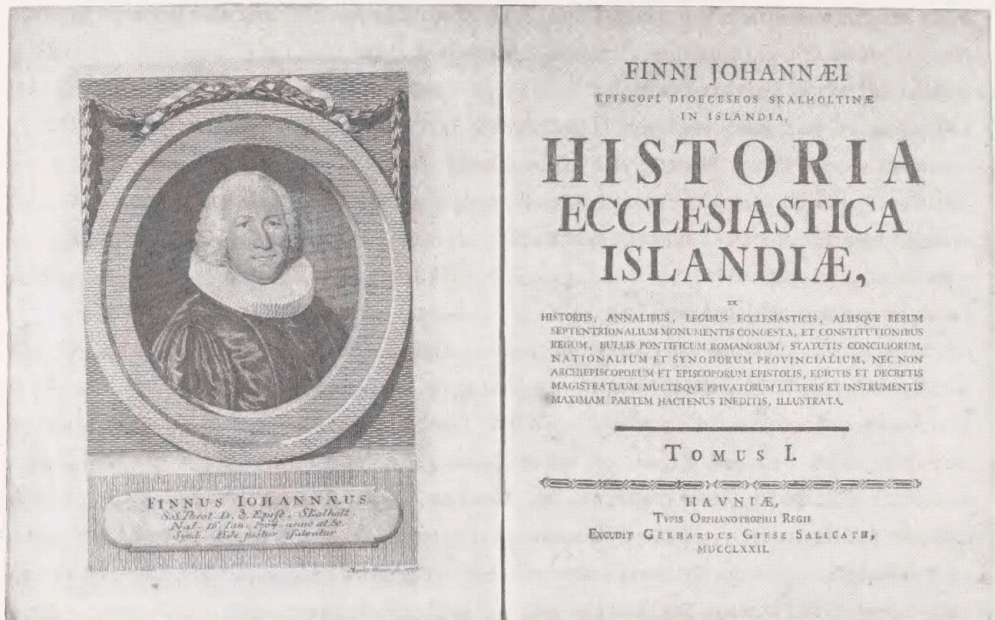
Der kendes enkelte samtidige beskrivelser af Thotts bibliotek, som kan ses citerede i E.C. Werlauffs "Historiske Efterretninger om det store kongelige Bibliothek i Kiøbenhavn", 1844, s. 222ff. Bianchis begejstrede rapport på italiensk derfra har imidlertid ikke været kendt. Den bliver ikke mindre interessant

af, at man savner en parallel hos Francisco de Miranda, som blev nævnt ovenfor i indledningen. Miranda var hverken mindre lærd eller mindre bibliofilt orienteret end Bianchi, men da han var i København var oplevelsen af Thotts bibliotek en anden end under Bianchis visit. Thott var i mellemtiden afgået ved døden, og Det kongelige Bibliotek havde netop opkøbt en del af boet. Miranda besøgte Det kongelige Bibliotek og kunne se den thottske samling i dens mindst charmerende tilstand: "Nede i salen var der 14.000 endnu ikke katalogiserede bøger, købt for nylig fra den afdøde grev Thotts berømte bogsamling". (skrevet d. 3.februar 1788, se s. 157). Men måske var synet alligevel inspirerende, for i notatet fra d. 24. februar 1788 fortæller Miranda om en morgen-tur med sin ven og guide i København, Carsten Anker, som tog ham med til "afdøde Grev Thotts bibliotek, ... der rummer, efter hvad man forsikrer mig, 120.000 udsøgte bind". Miranda slår imidlertid ned på en enkelt bog, en spansk oversættelse fra 1771 af den romerske forfatter Sallusts skildring af krigen mod Jugurtha, og hans beskrivelse fortæber sig derefter i andre emner.

Bianchi derimod var i København, mens det thottske bibliotek havde det allerbedst. Hans fortælling i brev 12 skal her bringes i sin fulde ordlyd:

"Udover Det kongelige Bibliotek fortjener Hans Excellence hr. grev Thotts bibliotek at være kendt og blive besøgt af enhver kultiveret tilrejsende. Greven forstår at forene sin sjældne lærdom og mirakuløse hukommelse med de nobleste manerer. Og jeg, som har haft den lykke at lære ham at kende på nært hold, er et uigendriveligt vidne herom. Hans palads er bygget af ham selv fra grunden af på en sådan måde, at det foruden den fornemme del til privat beboelse rummer et vel indrettet observatorium, et stilfuldt rum til hans museum og en lang, majestætisk salon til opbevaring af hans bøger. Denne salon, der ligger i en selvstændig fløj i paladset, får sin belysning fra de to længste sider gennem mange vinduer anbragt parvis overfor hinanden. Heraf kommer, at der ikke alene er anbragt reoler fulde af bøger op ad de fire vægge, som det plejer at være gjort i andre biblioteker, men der er mange andre fritstående reoler ind imellem vinduerne, som uden at mangle lys står på tværs næsten helt ind til midten af salen, og som er fulde af bøger såvel på den ene som på den anden side.

I bunden af samme salon har greven ladet indrette et værelse

Historia ecclesiastica Islandiæ. Bd. I. 1772. - Den islandske biskop i Skalholt, Finnur Jonsson, skrev dette værk i fire bind 1772-78. - Bianchi var så optaget af biskoppens enorme kunnen og lærdom, at han foranstaltede et eksemplar sendt til Pavehoffet i Rom.

med en ikke ringe storhed over sig, hvorinde man finder den righoldigste samling, jeg nogensinde har set, af førsteudgaver fra det 15. og 16. århundrede, opstillet i nydelig orden. Her er der ovenover hver reel anbragt et skilt, som bærer navnet på den by, hvor disse førsteudgaver er blevet trykt. Og på hver reel finder man i en bestemt, kronologisk rækkefølge de forskellige udgaver af gejstlige og verdslige værker fra 1400-tallet, som på forskellige tidspunkter er blevet udarbejdet i Mainz, i Rom, i Venedig og i andre byer i Italien og nord for Alperne, på en sådan måde, at enhver, ved hjælp af en i den grad sjælden og værdifuld samling, med største lethed ville kunne fremlægge den første nøjagtige, historiske oversigt over førsteudgaver, som man kunne forestille sig.

Blandt reolerne med førsteudgaverne er der desuden én, som er fuld af interessante håndskrifter, der udgør en sand skat".

Jeg nævnte i begyndelsen af denne artikel, at den italienske mæcen og forsker kardinal Stefano Borgia, der kom til at betyde så meget for dansk-italiensk kultursamarbejde fra ca. 1780 til sin død i 1804, måske aldrig var kommet i den rolle, hvis det ik-

ke havde været for Isidoro Bianchi. Man kan naturligvis ikke med sikkerhed vide, om Bianchis artikler om Danmark til Firenze-tidsskriftet "Novelle Letterarie" blev læst af Borgia i Rom og Velletri, men der er god grund til at tro det. Ikke alene må Borgia formodes at have fulgt med i sit lands tidsskriftdebat i almindelighed, men der er konkrete belæg på en kontakt mellem Bianchi og Borgias arbejdsplads i Rom, "Propaganda Fide", som Borgia var leder af. Et af de aftrykte breve fra Bianchi, nr. 5 om aviser og litterære tidsskrifter i Danmark, var stilet til hans gamle studiekammerat Gio. Christofano Amaduzzi. De havde begge været ansat ved S. Gregorio-klostret i Rom, hvor de var blevet gode venner. Bianchi flyttede siden til Norditalien og til Napoli og Sicilien, mens Amaduzzi blev professor i græsk i Rom og kom til Propaganda Fide som sekretær. Om der findes andre breve bevaret mellem Bianchi og Amaduzzi, ved jeg ikke, men dette ene er nok til at sandsynliggøre, at Borgia har haft kendskab til Bianchis rejsebreve, for det var vel usandsynligt, at Amaduzzi ikke skulle have gjort sin chef opmærksom på det - ikke mindst, da Borgia selv bliver nævnt et par gange.

Men der findes faktisk yderligere et bindeled, og det er direkte mellem Bianchi og Borgia: Øjvind Andreasen nævner i forbifarten s. 275 i den ovenfor omtalte artikel om Borgia, at der i Vatikan-Biblioteket i Rom findes et brev fra Bianchi til Borgia, skrevet i 1776: "Om tidligere litterær Forbindelse - (nemlig: mellem Borgia og Danmark, før 1779) - vidner alene blandt Borgias Breve i Vaticana et Brev fra 1776 fra den ogsaa af den danske Litteratur fortjente Abate Isidoro Bianchi, der dengang opholdt sig i København som Sekretær hos den neapolitanske Gesandt". Øjvind Andreasen kommer ikke nærmere ind på indholdet i dette brev, og siden han så det, har det næppe været læst. Da jeg i januar 1986 var i Rom, fik jeg efter nogen søgen brevet frem - en brevregistrant som Det kongelige Biblioteks for Ældre Samling findes jo desværre ikke i Vatikanet. Brevet er registreret i Stefano Borgias korrespondance med lærde kolleger som Fondo Borgia, Cod. Lat. 287, f. 113. Det er som Bianchis øvrige Danmarksbreve skrevet på italiensk og lyder således:

"Eccellenza Rev(erendissi)ma.

Sentendo dal Sig. Ab. Amaduzzi che V(ostra) E(ccellenza)
Rev(erendissi)ma avrebbe gradito un' Esemplare dell' antico

Gius Ecclesiastico d'Islanda ultimamente qui pubblicato, ecco che con più di coraggio mi piglio ora la libertà di presentarglielo. Per non caricare però di troppo la Posta in una volta sola ho pensato di dividerlo in tre o quattro porzioni, che spedirò a V(ostra) Eccellenza Rev(erendissi)ma consecutivamente. Io son qui rimasto sorpreso a vedere in questa Real Biblioteca la quantità di MSS. Islandesi raccolti dal famoso Arnas Magneus. Il Catalogo solo de medesimi MSS è di due gran volumi in foglio scritti con carattere minuto. Ma ora che S(ua) M(aestà) ha qui stabilita una Società per illustrare le antichità Settentrionali, tali preziosi monumenti vengono di mano in mano alla luce con versioni latine, che interessano tutta l'Europa.

Godo di quest' incontro per rassegnare a V(ostra) E(ccellenza) Rev(erendissi)ma il mio umilissimo rispetto, col quale ho l'onore di dichiararmi
Di V(ostra) E(ccellenza)

Coppenaghen 13. feb.o. 1776

(Ecc(ellen)za Rev(erendissi)ma

Monsig. Stefano Borgia)
Roma

U(milissi)mo Div(otissi)mo ed
Obl(igatissi)mo
Servitore

Isidoro Bianchi"

(Da jeg har hørt fra hr. abbed Amaduzzi, at Deres Excellence kunne være interesseret i at modtage et eksemplar af Islands antikke Kirkeret, som for nylig er blevet udgivet her, nuvel så tiltager jeg mig med så meget desto større mod den frihed at presentere den for Dem. For dog ikke at bebyrde postbudet for meget på én gang har jeg tænkt mig at dele den i tre eller fire portioner, som jeg vil sende til Deres Excellence efterhånden. Jeg er blevet forbavset over at se i Det kongelige Bibliotek her - (her må Bianchi mene Universitetsbiblioteket) - en sådan mængde af islandske håndskrifter, samlet af den berømte Arni Magnusson. Alene katalogen over samme håndskrifter er på to store foliobind, skrevet med lille håndskrift. Men nu da Hans Majestæt har oprettet et udgiver-selskab for den nordiske oldtid her (i Kjøbenhavn), kommer disse kostbare sager lidt efter lidt for dagens lys med latinske oversættelser. Sådanne er af interesse for hele Europa.

Jeg glæder mig over denne lejlighed til at kunne meddele
Deres ærværdige Excellence min ydmygste respekt, hvormed jeg
har den ære at kalde mig

Deres Eccelences

København d. 13. febr. 1776

ydmygste, mest hengivne og for-
pligtede tjener

(Højærværdige Excellence,

Hr. Stefano Borgia)

Isidoro Bianchi

Rom

Da Isidoro Bianchi døde i Cremona 1808 var han forlængst lykkeligt glemt i Danmark. Måske nåede han med sin italienske bog om dansk kultur både før og efter sin død at formidle værdifulde kontakter mellem Danmark og Italien, og tiden er måske endda inde for en tosproget udgave af hans Danmarks-breve. Ligesom han, som det er blevet antydnet i artiklen her, så med større og mere oprigtig respekt på en europæisk orienteret kulturpersonlighed som Charlotta Dorothea Biehl end mange af hendes samtidige og senere dommere har gjort, vil han også i en række andre spørgsmål vise sig at have haft blik for kulturelle værdier i Danmark, som vi selv har taget for givet eller glemt.

- Jeg takker Bruno Berni for diskussion og hjælp ved læsningen og oversættelsen af citaterne fra Bianchis håndskrevne og trykte breve.

Titelkobber til Edward Bulwer Lytton's roman "Eugene Aram. A Tale". Romanen udkom første gang i 1832.